

Gemeente Renkum Managementletter 2024

Gemeente Renkum
t.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 9100
6860 HA OOSTERBEEK

Heliumstraat 64
2718 SL ZOETERMEER
telefoon (088) 236 80 00
e-mail Audit@flynth.nl

kenmerk	behandeld door	datum
661077200/JH/0493	drs. D.J. Han RA	1 maart 2025

Onderwerp
Managementletter 2024

Geachte leden van het College,

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2024 hebben wij in november de interim-controle bij de gemeente Renkum uitgevoerd. Deze tussentijdse controle is gericht op onderwerpen die van belang zijn voor een goede en betrouwbare jaarverslaggeving. Naar aanleiding van deze interim-controle informeren wij u in deze managementletter over onze belangrijkste bevindingen.

Wij vertrouwen erop met deze rapportage een zinvolle bijdrage te leveren aan het (verder) verbeteren van de interne beheersing van het planning & controle-instrumentarium binnen de gemeente Renkum.

In deze managementletter hanteren wij de volgende indeling:

1. Introductie
2. Samenvatting
3. Algeheel beeld interne beheersing
4. Bevindingen interim-controle 2024
5. IT-omgeving
6. Bevindingen uit voorgaande controles
7. Aandachtspunten jaarrekening controle 2024
8. Actuele ontwikkelingen

Wij willen de organisatie bedanken voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,
Flynth Audit B.V.

drs. D.J. Han RA

1. Introductie

1. Introductie

In het kader van uw verstrekte opdracht tot de controle van de jaarrekening 2024 brengen wij u verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Het doel van de rapportage is u in staat te stellen om maatregelen te nemen zodat uw interne beheersing kan verbeteren, en om de betrouwbaarheid van de financiële informatie te borgen en/of te optimaliseren. Wij richten ons bij de interim-controle voornamelijk op de opzet en het bestaan van het stelsel van administratieve organisatie en de maatregelen van de interne beheersing.

Onze interim-controle kijkt niet verder dan de noodzakelijke elementen voor de jaarrekening 2024. Daarbij beoordelen wij voornamelijk de opgenomen maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing binnen de belangrijkste processen, die zijn gericht op het waarborgen van een betrouwbare informatievoorziening zowel binnen uw gemeente als naar buiten toe aan derden.

Wij beseffen ons dat onze managementletter in beginsel positief-kritisch is. Wij rapporteren enkel over de eventuele leemten of mogelijkheden ter verbetering van de financiële en administratieve processen, de administratieve organisatie daarvan en daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Wij geven in onze managementletter aan hoe de administratieve organisatie en interne beheersing kan verbeteren. Wij lichten u graag onze zienswijze op de beheersmaatregelen in relatie tot de aanbevelingen en adviezen toe.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2024 van de gemeente Renkum en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw gemeente. De rapportage is beperkt tot de punten die voortvloeien uit onze reguliere werkzaamheden. In onze controleverklaring gaan wij in op de uitgevoerde controlewerkzaamheden met betrekking tot frauderisico's.

Deze managementletter hebben wij op 11 maart 2025 besproken met de portefeuillehouder financiën en een ambtelijke afvaardiging.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

2. Samenvatting

2. Samenvatting

Algemeen

Wij hebben de organisatie ervaren als een professioneel kritische organisatie. Hiermee bedoelen wij dat er is nagedacht over de inrichting van de organisatie alsmede op welke gebieden er stappen gezet worden in de ontwikkeling van de organisatie.

Risico's worden, voor zover wij hebben kunnen vaststellen, tijdig onderkend en adequaat geadresseerd. De bevindingen die wij hebben gedaan in deze managementletter dienen te worden gezien als aanbevelingen om de interne beheersing verder door te ontwikkelen. De bevindingen die wij hebben gedaan hoeven met een adequate opvolging geen impact te hebben op de strekking van onze controleverklaring. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de onvervangbare interne beheersing.

Op sheet 8 treft u de procesmonitor aan waarin overzichtelijk de status van de diverse, voor de jaarrekeningcontrole relevante, processen is opgenomen.

Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

- Het nieuwe verantwoordingsmodel van de WNT is beschikbaar. Wij adviseren u om deze 1 op 1 terug te laten komen in de jaarrekening 2024.
- De nieuwe Kadernota Rechtmatigheid is gepubliceerd. Hierin staan diverse aandachtspunten die opgevolgd dienen te worden.
- Start tijdig met de voorbereiding van de SiSa-verantwoording.
- Evalueer VIC-werkzaamheden middels een mapping.
- Zorg voor een kwaliteitscontrole van de aanlevering van de documenten die benodigd zijn voor de jaarrekeningcontrole.

Rechtmatigheidsverantwoording

De gemeente Renkum heeft in 2023 de rechtmatigheidsverantwoording geïmplementeerd. Ook in 2024 zal de rechtmatigheidsverantwoording van het College aan de Raad grotendeels gebaseerd zijn op de werkzaamheden van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) in samenspel met het team financiën.

Wij constateren dat de VIC haar werkzaamheden verricht op basis van een deugdelijk interne controleplan. Wij constateren dat de VIC in staat is om te komen tot de juiste werkzaamheden om de rechtmatigheid van het handelen van de gemeente Renkum te beoordelen.

In het najaar van 2024 is Kadernota Rechtmatigheid 2024 gepubliceerd door de commissie BBV. Hierin is onder meer nadere duiding gegeven aan het begrip begrotingsrechtmatigheid. Het is van belang dat de gemeente haar toepasselijke verordeningen in lijn brengt met deze nieuwe kadernota. Daarnaast is expliciet gewezen op het feit dat de gemeente zelf zowel de rechtmatigheid als getrouwheid moet vaststellen en documenteren van de SiSa bijlage.

Actuele ontwikkelingen

- Het aangepaste Besluit BBV en BADO worden op korte termijn verwacht. De aanpassingen zullen waarschijnlijk alleen betrekking hebben op de verplichte invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Het is van belang deze besluiten nauwgezet te volgen.
- De nieuwe Europese Network and Information Security richtlijn (NIS2) zal medio 2025 worden omgezet in de nationale Cyberbeveiligingswet.
- Vanaf 1 juli 2024, met een implementatieperiode van zes maanden, moeten ontheemde Oekraïners onder voorwaarden een eigen bijdrage betalen aan hun opvang in een gemeente.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

3. Algeheel beeld interne beheersing

3. Algeheel beeld interne beheersing

Procesmonitor

Proces	Status 2024	Status 2023
Financial reporting (P en C Cyclus)		
Inkopen		
Aanbestedingen		
Betalingen		
Treasury		
Personeel- en salarisadministratie		
Omgevingsvergunningen		
Subsidieverstrekingen		
Burgerleges		
Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)		
Jeugdhulp		
Uitkeringen		
Grondexploitatie		

Toelichting

Wij hebben in bovenstaand overzicht aangegeven wat de kwaliteit van het primaire proces is. Het vierkantje wil zeggen dat niet alle risico's zichtbaar in het proces worden afgedekt. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat een controle onvoldoende zichtbaar is of omdat het een bewuste keuze is om een bepaald risico te accepteren. Slot- en sluitstuk van de organisatie is de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC stelt achteraf (via deelwaarnemingen) gegevensgericht vast of transacties op een juiste manier tot stand zijn gekomen en zijn verwerkt in de administratie. Dit is gebruikelijk bij een organisatie van uw omvang. Op basis van de huidige informatie hebben wij geen indicatie dat de bevindingen van invloed zijn op het oordeel bij de jaarrekening.

Toelichting

De inrichting van het proces is zodanig dat een systeemgerichte controle mogelijk is. De systeemgerichte controle is alleen mogelijk wanneer proces opzet is beschreven waardoor er sprake is van een uniforme werkwijze, de IT passende maatregelen heeft, toereikende en zichtbare interne beheersing en de VIC de werking heeft vastgesteld.

De inrichting van het proces voldoet gedeeltelijk, maar de risico's die ermee samenhangen, vormen geen directe bedreiging voor de bedrijfsprocessen en de risico's zijn met aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden af te dekken.

De inrichting van het proces voldoet niet en geeft aanvullende wezenlijk aanvullende risico's voor de jaarrekening controle.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-
controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten
jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

3. Algeheel beeld interne beheersing

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Aan de jaarrekening liggen processen ten grondslag die we hebben beoordeeld bij de interim-controle. We willen u ook graag informeren over het proces overstijgende beeld dat we hebben verkregen tijdens de uitvoeringen van onze werkzaamheden en de voor u relevante onderwerpen hieruit.

Onderdeel	Toelichting
<i>Algeheel beeld</i>	Wij hebben de organisatie ervaren als een professioneel kritische organisatie. Hiermee bedoelen wij dat er is nagedacht over de inrichting van de organisatie alsmede op welke gebieden er stappen gezet worden in de ontwikkeling van de organisatie. Risico's worden, voor zover wij hebben kunnen vaststellen, tijdig onderkend en adequaat geadresseerd. De bevindingen die wij hebben gedaan in deze managementletter dienen te worden gezien als aanbevelingen om de interne beheersing verder door te ontwikkelen. De bevindingen die wij hebben gedaan hoeven met een adequate opvolging geen impact te hebben op de strekking van onze controleverklaring. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de onvervangbare interne beheersing. Met name als gevolg van deze bevindingen alsmede de zichtbaarheid van de uitgevoerde controles en de inrichting van de geautomatiseerde omgeving binnen de gemeente Renkum kunnen wij, in beginsel, nog niet op de beheersmaatregelen steunen, wat betekent dat de controle (zowel door ons als door uw verbijzonderde interne controle), net als voorgaand jaar, voornamelijk gegevensgericht zal worden ingestoken. Hierbij geldt wel één uitzondering. Vanwege de kwaliteit van de interne beheersing van de ondergebrachte processen bij De Connectie kunnen wij, voor een aantal processen, onze jaarrekeningcontrole gecombineerd gegevens- en systeemgericht uitvoeren. Dit geldt enkel voor de processen die worden betrokken in het ISAE 3402 (type II) onderzoek. Dit zijn inkopen, betalingen en (gedeeltelijk) IT. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat het ISAE 3402 (type II) onderzoek positief dient te worden afgerond.
<i>Rechtsmatigheids-verantwoording</i>	De gemeente Renkum heeft in 2023 de rechtsmatigheidsverantwoording geïmplementeerd. Ook in 2024 zal de rechtsmatigheidsverantwoording van het College aan de Raad grotendeels gebaseerd zijn op de werkzaamheden van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) in samenspel met het team financiën. Onlangs is de Kadernota Rechtsmatigheid 2024 gepubliceerd door de commissie BBV. Hierin is onder meer nadere duiding gegeven aan het begrip begrotingsrechtsmatigheid. Concreet moet worden vastgelegd hoe de raad tijdig op de hoogte wordt gebracht van lastenonderschrijdingen en afwijkingen op de baten. Wij adviseren u de toepasselijke verordeningen in lijn te brengen met deze nieuwe kadernota.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

3. Algeheel beeld interne beheersing

Onderdeel	Toelichting
<i>Verbijzonderde Interne controle (VIC)</i>	De werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle (VIC) zijn weergegeven in het interne controleplan. In het interne controleplan van de VIC zijn alle financiële stromen en processen in beeld. In het interne controleplan is de omvang van de diverse processen in kaart gebracht door middel van de IV3 Begroting 2024. Dit geeft richting aan de uit te voeren VIC-werkzaamheden. Er is momenteel echter geen sprake van een overzicht waarin de grootboekmutaties van het gehele boekjaar zijn vertaald naar de diverse processen (zogenoemde 'mapping'). Voornoemde is van belang om te bepalen of de gehele populatie van de diverse processen is meegenomen in de steekproefselectie. Daarnaast is dit van belang omdat hiermee achteraf accuraat kan worden vastgesteld of er voldoende steekproefitems zijn gecontroleerd gedurende het jaar. Wij adviseren om een dergelijke overzicht op te stellen zodat de VIC haar werkzaamheden efficiënter en effectiever uit kan voeren. Verder valt op dat de VIC bij het bepalen van de omvang van de werkzaamheden geen gebruik maakt van een statistisch steekproefmodel. Wij hebben intussen ons statistisch steekproefmodel gedeeld en de VIC geadviseerd hier in de praktijk gebruik van te gaan maken. Wij adviseren om voornoemde ook op te nemen in het interne controleplan. Het is van belang dat (na afloop van het jaar) wordt vastgesteld dat de steekproefomvang per deelmassa voldoet en of aanvulling benodigd is. Wij gaan er in onze aanpak van uit dat de VIC voldoende is geweest. Afsluitend constateren wij dat de VIC voldoende in staat is om te komen tot de juiste werkzaamheden om de rechtmatigheid van het handelen van de organisatie te beoordelen.
<i>WPG-audit</i>	Wij merken op dat in 2023 een externe her-controle is uitgevoerd op de Wet Politiegegevens (WPG). Deze her-controle is afgesloten met een oordeel met beperking. Wij adviseren de organisatie opvolging te geven aan de beheersmaatregelen die niet voldoen.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

4. Bevindingen Interim-controle 2024

4. Bevindingen interim-controle

Onderstaand is de betekenis van de diverse kleuren aangegeven zoals gehanteerd in de beschrijving van de bevindingen.

Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
Hoog		Bevinding is van groot belang voor de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing, waarbij een risico aanwezig is dat hierdoor de jaarrekening een afwijking van materieel belang kan bevatten of de organisatie kwetsbaar is voor fraude.
Midden		Bevinding is van belang voor de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing, waarbij een risico aanwezig is dat hierdoor de jaarrekening een afwijking van materieel belang kan bevatten.
Laag		De opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en interne beheersing is op orde. Met opvolging van deze bevinding kan de kwaliteit van de AO/IB nog verder worden vergroot en kunnen efficiëncyslagen worden behaald.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

4. Bevindingen interim-controle

In de hieronder opgenomen tabel geven wij op inzicht in de bevindingen van onze interim-controle 2024.

Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
1. <u>WNT</u> Openbaarmaking WNT gegevens < 7 jaar		Constatering: volgens de Wet Normering Topinkomens (hierna: WNT) dient de verantwoordelijke organisatie de WNT-verantwoording voor ten minste zeven jaar terug openbaar te maken op een algemeen toegankelijke wijze. Wij hebben vastgesteld dat deze gegevens (tot 1 januari 2018) niet te vinden zijn op de website van de gemeente Renkum. Risico: hierdoor handelt de gemeente Renkum niet conform de WNT en wordt er dus niet voldaan aan het naleven van wet- en regelgeving op dit specifieke punt. Aanbeveling: wij adviseren om de WNT-verantwoordingen (tot 1 januari 2018) openbaar te maken, zodat de gemeente handelt conform wet- en regelgeving. Impact op jaarrekeningcontrole: wij zullen tijdens de jaareindecontrole vaststellen of bovenstaande aanbeveling is opgevolgd.
2. <u>Betalingen</u> Actief account van een oude gebruiker en zelfstandige betalingsbevoegdheid		Constatering: wij hebben vastgesteld dat sprake is van een actief account van een ex-medewerker in de betalingsomgeving van de Rabobank. Met dit account kunnen zelfstandige betalingen worden verricht tot € 1.000. Daarnaast zijn er enkele overige medewerkers die zelfstandige betalingsbevoegdheid hebben voor het doen van betalingen tot € 1.000. Risico: het risico bestaat dat het oude account mogelijk onbevoegd wordt gebruikt en dat het 4-ogenprincipe ontbreekt bij betalingen tot € 1.000, wat in een uiterste geval kan leiden tot frauduleuze betalingen. Aanbeveling: ons advies is om te allen tijde te waarborgen dat er geen actieve accounts bestaan van medewerkers die niet meer in dienst zijn. Daarnaast adviseren wij om het 4-ogenprincipe in te borgen in het betalingsproces, zodat bij iedere betaling sprake is van betrokkenheid van twee of meerdere personen. Impact op jaarrekeningcontrole: wij zullen tijdens de jaarrekeningcontrole gegevensgerichte werkzaamheden dienen te verrichten om vast te stellen dat er geen onrechtmatige betalingen zijn geweest in boekjaar 2024 in de Rabobankomgeving. Hier is aan te bevelen dat de VIC hier zelf een controle op uitvoert.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

4. Bevindingen interim-controle

#	Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
3.	<u>WMO</u> Ontbreken kwaliteitstoetsing en toetsing achteraf		Constatering: wij hebben geconstateerd dat WMO-dossiers enkel achteraf steekproefsgewijs worden getoetst en dat er voor het 3^e en het 4^e kwartaal geen controles zijn uitgevoerd. Hierbij geldt een verzachtende maatregel dat voor de eerste 10 dossiers van een nieuwe medewerker er wel sprake is van een toetsing vooraf. Risico: het risico is dat voorzieningen, in het uiterste geval, onrechtmatig zijn verstrekt. Aanbeveling: wij adviseren om voorafgaand aan het verstrekken van een voorziening dossiers (zichtbaar) te laten toetsen door een kwaliteitsmedewerker. Indien hier niet voor gekozen wordt adviseren wij om de controle achteraf consistent over het gehele jaar te laten plaatsvinden en de huidige controle vooraf bij nieuwe medewerkers consistent toe te passen en in stand te houden. Impact op jaarrekeningcontrole: wij zullen aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden dienen te verrichten om vast te stellen dat de voorzieningen rechtmatig zijn verstrekt.
4.	<u>Uitkeringen</u> Ontbreken toetsing door een kwaliteits-medewerker		Constatering: wij hebben geconstateerd dat uitkeringsdossiers niet te allen tijde worden getoetst alvorens een uitkering wordt verstrekt. Hierbij geldt een verzachtende maatregel dat voor de eerste 10 dossier bij een nieuwe medewerker er wel sprake is van een toetsing vooraf. Risico: het risico is dat er uitkeringen worden verstrekt die, in het uiterste geval, niet rechtmatig zijn. Aanbeveling: wij adviseren om voorafgaand aan het verstrekken van een uitkering het uitkeringsdossier te laten toetsen door een kwaliteitsmedewerker en dit zichtbaar vast te leggen. Indien hier niet voor gekozen wordt adviseren wij om de controle achteraf consistent over het gehele jaar te laten plaatsvinden en de huidige controle vooraf bij nieuwe medewerkers consistent toe te passen en in stand te houden. Impact op jaarrekeningcontrole: wij zullen aanvullende werkzaamheden verrichten om vast te stellen dat de uitkeringen rechtmatigheid zijn verstrekt.
5.	<u>Algemeen</u> Actualiseren formele documenten		Constatering: wij constateren dat de financiële verordening nog niet geactualiseerd is, rekening houdend met de wijzigingen in de kadernota Rechtmatigheid 2024. Daarnaast hebben we geconstateerd dat de producthoudersregeling niet meer actueel is. Risico: risico dat diverse formele documenten niet aansluiten bij de huidige situatie en daarmee niet in lijn liggen met gewijzigde wet- en regelgeving. Aanbevelingen: actualiseer de betreffende documenten en breng deze in lijn met de huidige situatie en relevante wet- en regelgeving.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

5. IT-omgeving

5. IT-omgeving

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij een oordeel gevormd over de beheersing van uw IT-omgeving. Onze nadruk ligt hierbij op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw IT-systemen en de gegevensverwerking.

Een groot deel van uw IT-processen zijn uitbesteed aan gemeenschappelijke regeling De Connectie. In overleg met uw medewerkers hebben wij onze controle aanpak zodanig vormgegeven dat wij zoveel mogelijk gebruik maken van de assurance-verklaring die De Connectie jaarlijks ter beschikking stelt. Hierbij willen wij opmerken dat het de verantwoordelijkheid is van gemeente Renkum om een analyse uit te voeren op de ontvangen rapportage. Aandachtspunten hierbij zijn de scope, eventuele tekortkomingen en de verantwoordelijkheden van de gebruikersorganisatie (gemeente Renkum zelf). Met betrekking tot de verantwoordelijkheden van de gebruikersorganisatie is het van belang dat gemeente Renkum deze zelf implementeert en toeziet op een effectieve werking.

Ten aanzien van de IT-activiteiten in scope van onze controle die door gemeente Renkum zelf worden uitgevoerd hebben wij gesproken met uw medewerkers en ontvangen documentatie beoordeeld. Onze bevindingen hebben wij opgenomen in onderstaande tabel.

#	Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
1.	<u>IT</u> Toegangsbeheer RX Enterprise en Suites voor het sociaal domein		Constatering: er vindt een periodieke review plaats op de gebruikerslijsten en toegewezen rollen. De vastlegging en daarmee de aantoonbaarheid is echter voor verbetering vatbaar. We hebben geconstateerd dat er geen door het college goedgekeurde autorisatiematrix is waarin per functie de toegangsrechten zijn vastgelegd. Tevens is een beoordeling van de juistheid van de rollen (juiste koppeling rechten per rol) geen onderdeel van de periodieke review waardoor de juistheid van de rollen niet gewaarborgd is. Risico: door ontbreken van een door het management goedgekeurde autorisatiematrix is er geen blauwdruk op basis waarvan autorisaties kunnen worden toegekend en periodiek worden beoordeeld. Dit verhoogt de kans op onjuist toegekende autorisaties wat kan leiden tot ongeautoriseerde transacties. Aanbeveling: wij raden aan om op basis van een risico-inschatting te bepalen voor welke applicaties een autorisatiematrix vastgelegd dient te worden. Deze matrix dient dan als blauwdruk voor wie wat mag binnen de applicaties. Het is van belang om hierbij ook aandacht te besteden aan accounts met uitgebreide rechten, niet-persoonlijke accounts en toegangsrechten die niet met elkaar vermengd mogen worden. Deze matrix is de basis voor de periodieke review op toegangsrechten.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

5. IT-omgeving

#	Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
2.	IT Leveranciersmanagement		Constatering: inkopen volgen niet altijd dezelfde route. Het gevolg is dat niet in alle gevallen de juiste stakeholders zijn aangehaakt. Aanvullend hebben wij vastgesteld dat in beperkte mate invulling wordt gegeven aan leveranciersmanagement gedurende de contractfase. Risico: wanneer het aangaan van verplichtingen niet via een uniform proces verloopt, loopt u een verhoogd risico op ongunstige of onvolledige contractuele verplichtingen en bestaat de mogelijkheid dat u niet voldoet aan wet- en regelgeving. Wanneer er onvoldoende leveranciersmanagement plaatsvindt gedurende de contractfase, loopt u een verhoogd risico dat de dienstverlening in de loop der tijd afwijkt van wat contractueel is overeengekomen. Daarnaast loopt u het risico dat veranderende omstandigheden (zoals nieuwe eisen of actuele dreigingen) onvoldoende geadresseerd worden. Aanbeveling: wij raden u aan om een centraal overzicht te creëren van uw leveranciers (inclusief diensten) en een aanpak te bepalen om leveranciers te categoriseren. Per categorie kunt u dan bepalen welke activiteiten hoe vaak uitgevoerd worden om grip te houden op de leverancier en de relevante risico's. Daarnaast raden wij u aan om preventieve en detectieve beheersmaatregelen te implementeren die ervoor zorgen dat het aangaan van verplichtingen via een uniform proces verloopt. U kunt dan denken aan bewustzijn, workflows en spend analyses.
3.	IT Ontbreken periodieke controle op procuraties in de AD		Constatering: wij hebben geconstateerd dat er geen periodieke controle vanuit gemeente Renkum plaatsvindt op de door De Connectie aangemaakte en doorgevoerde procuraties in de Active Directory (hierna: AD) en de hieraan gekoppelde softwarepakketten. Risico: het risico bestaat dat er oude en/of onjuiste gebruikersrechten aanwezig zijn waardoor er een verhoogd risico is op onrechtmatige toegang of mutaties in de diverse IT-systemen. Aanbeveling: wij adviseren om periodiek (bijvoorbeeld eens per kwartaal) een formele controle uit te voeren op de aanwezige gebruikersrechten waarbij getoetst wordt of de huidige rechten en rollen per gebruiker in de huidige situatie nog wel passend zijn. Impact op jaarrekeningcontrole: wij dienen aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden te verrichten om de betrouwbaarheid van de door het systeem gegenereerde lijstwerken vast te stellen.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

5. IT-omgeving

#	Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
4.	IT Wachtwoordlengte		Constatering: wij hebben geconstateerd dat de vereiste wachtwoordlengte, zoals benoemd in het Beleid Logische Toegangsbeveiliging, op 8 tekens staat. Dat is ten opzichte van de huidige geldende voorschriften vanuit de Baseline Informatie Overheid (hierna: BIO) aan de korte kant. Hierin wordt een wachtwoordlengte van 12 tot 15 tekens aanbevolen. Risico: het risico bestaat dat te korte wachtwoorden eenvoudiger te kraken zijn, waardoor er sprake is van een hoger risico op ongeautoriseerde toegang tot de systemen. Hierbij geldt wel een verzachtende maatregel, aangezien sprake is van twee-factor authenticatie wat vereist is bij het inloggen in de IT-systemen. Aanbeveling: wij adviseren om de wachtwoordlengte zodanig aan te passen zodat deze in lijn ligt met de BIO. Impact op jaarrekeningcontrole: wij dienen aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden te verrichten om de betrouwbaarheid van de door het systeem gegenereerde lijstwerken vast te stellen.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

5. IT-omgeving

Onderdeel continuïteit	Toelichting
Fysieke beveiliging	Bij de organisatie wordt gebruik gemaakt van een pasjes/badges-systeem omtrent de toegang van de niet-publieke ruimte.
Remote access	Voor zowel remote access als toegang vanaf locatie is twee-factor authenticatie van toepassing.
Preventie	U maakt gebruik van een firewall en virusscanner.
Monitoring	Ten aanzien van monitoring maakt u gebruik diverse instrumenten.
Informatie-beveiligingsbeleid	Het informatiebeveiligingsbeleid is actueel.
Back-up	U beschikt over back-up procedures. Uit de uitvoering blijken geen bijzonderheden. De mogelijkheid bestaat om (gedeeltelijke) restore van data uit te voeren.
Change management	Change management is uitbesteed aan een externe partij. De vereiste stappen binnen het proces waarborgen de interne beheersing van de aanpassingen.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-control

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

5. IT-omgeving

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.

Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarnaast maken wij in onze controleaanpak de afweging voor welke processen en stromen wij een gegevensgerichte aanpak passend vinden en voor welke processen en stromen wij in belangrijke mate steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen. Zoals hiervoor aangegeven zien wij met name verbetermogelijkheden / risico's ten aanzien van toegangsrechten.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

6. Bevindingen uit voorgaande controles

Bevindingen uit voorgaande controles

Onderstaand is de betekenis van de diverse kleuren aangegeven zoals gehanteerd in de beschrijving van de bevindingen uit voorgaande controles.

Bevinding	Impact	Stand van zaken follow-up en conclusie
Hoog		Bevinding is van groot belang voor de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing, waarbij een risico aanwezig is dat hierdoor de jaarrekening een afwijking van materieel belang kan bevatten of de organisatie kwetsbaar is voor fraude.
Midden		Bevinding is van belang voor de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing, waarbij een risico aanwezig is dat hierdoor de jaarrekening een afwijking van materieel belang kan bevatten.
Laag		De opzet en het bestaan van de administratieve organisatie en interne beheersing is op orde. Met opvolging van deze bevinding kan de kwaliteit van de AO/IB nog verder worden vergroot en kunnen efficiëncyslagen worden behaald.
Afgerond		De bevinding is afgerond.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

IT-Omgeving

Bevindingen interim-
controle

Aandachtspunten
jaarrekening controle

Belangrijke ontwikkelingen

Bevindingen uit voorgaande controles

In de hieronder opgenomen tabel geven wij op het niveau van de individuele bevindingen uit voorgaande controles inzicht (zie dikgedrukte kop en schuingedrukte tekst) in de opvolging in boekjaar 2024

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
1.	<u>2023 - Jeugd</u> Onjuiste route bij verwijzing jeugdhulp		Status 2024: onderhanden De gemeente heeft in 2023 tijdens de interne controle geconstateerd dat voor een toekenning niet de juiste route is gevolgd, waardoor niet met voldoende zekerheid kan worden geconcludeerd dat de voorzieningen rechtmatig zijn verstrekt. Dit heeft geleid tot een financiële onrechtmatigheid in boekjaar 2023. <i>De gemeente heeft een plan opgesteld om te voorkomen dat deze foutieve route nog wordt gebruikt. Het eerste beeld uit de interne controle 2024 is dat het aantal foutieve verwijzingen inderdaad is afgenomen. Wij onderschrijven deze ontwikkeling en bevelen aan verdere stappen te zetten om het aantal foutieve verwijzingen naar nul te brengen.</i>
2.	<u>2023 - Rechtmatigheids-verantwoording</u> Intern controleplan		Status 2024: onderhanden Wij hebben geconstateerd dat de interne controle bij het uitvoeren van steekproeven de te selecteren aantallen niet baseert op basis van een statistisch model. Het risico is dat de gemeente te weinig aantallen selecteert om haar oordeel voor de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen. <i>De interne controle van de gemeente heeft actie ondernomen om haar steekproeven statistisch te onderbouwen. Wel heeft zij hier nog ondersteuning bij nodig. Wij onderschrijven deze ontwikkeling en bevelen aan hier verdere aandacht aan te besteden om te zorgen dat de gemeente in de toekomst zelfstandig haar steekproeven kan trekken en beter onderbouwde conclusie kan formuleren over de verschillende steekproefpopulaties.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

IT-Omgeving

Bevindingen interim-
controle

Aandachtspunten
jaarrekening controle

Belangrijke ontwikkelingen

Bevindingen uit voorgaande controles

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
3.	<u>2023 - Inkopen</u> Onderbouwing prestatielevering		Status 2024: nog niet uitgevoerd We hebben geconstateerd dat er binnen de organisatie geen formeel beleid is ten aanzien van onderbouwing en archivering van prestatielevering. Het risico is dat lasten in de jaarrekening worden verantwoord, waar geen prestatielevering voor aanwezig is. Wij adviseren u intern beleid op te stellen met betrekking tot de wijze van controle en documentatie van prestatielevering, waarbij de uitgangspunten van de BADO-notitie Vastlegging en onderbouwing prestatielevering bij inkopen door decentrale overheidsorganisaties (2020) worden gevolgd. <i>Er is momenteel nog geen formeel beleid ten aanzien van prestatielevering.</i>
4.	<u>2023 - Subsidies</u> Volledigheid van het register		Status 2024: afgerond De gemeente voert geen controle uit op de volledigheid van subsidies in de financiële administratie ten op zichte van de subadministratie. Het risico is dat de subsidie lasten in het boekjaar onvolledig zijn. <i>De gemeente maakt ten behoeve van de interim- en eindejaarscontrole halfjaarlijks een aansluiting tussen de financiële administratie en de subadministratie. We adviseren deze aansluiting onderdeel uit te laten maken van het planning- en controlproces om zo goed mogelijk te kunnen sturen op tussentijdse cijfers.</i>
5.	<u>2023 - Grondexploitatie</u> Formaliseren werkzaamheden budgethouders		Status 2024: nog niet uitgevoerd We hebben geconstateerd dat budgethouders niet zichtbaar nota's van afrekening beoordelen op gemaakte afspraken, zonder hierbij een checklist te hanteren. Het risico is dat onrechtmatig een nota wordt goedgekeurd. Wij adviseren een checklist op te stellen die budgethouders dienen te gebruiken bij het beoordelen van een nota van afrekening. <i>Nota's van afrekening worden nog niet zichtbaar beoordeeld met een checklist. De organisatie heeft aangegeven dat bij het vaststellen van nieuwe grondexploitaties checklists te gaan hanteren.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

IT-Omgeving

Bevindingen interim-controle

Aandachtspunten jaarrekening controle

Belangrijke ontwikkelingen

Bevindingen uit voorgaande controles

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
6.	<u>2023 - Grondexploitatie</u> Faciliterend grondbeleid		Status 2024: onderhanden We hebben geconstateerd dat de gemeente niet voldoet aan het verantwoordingschema in de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van het BBV. <i>De gemeente heeft het faciliterend grondbeleid meegenomen in haar grondbeleid. Zij besteedt hierin echter niet expliciet aandacht aan de verschillende verantwoordingsvormen, zoals opgenomen in het verantwoordingschema (zie bijlage 6 in de Notitie grondbeleid en jaarstukken (2019)). Wij adviseren de gemeente dit stroomschema in te bedden in het beleid van de organisatie.</i>
7.	<u>2023 - Grondexploitatie</u> Vaststellen documenten		Status 2024: afgerond De nota grondbeleid en de nota grondprijzenbrief zijn nog niet vastgesteld. Wij adviseren beide documenten formeel vast te stellen. <i>De gemeente heeft inmiddels de nota grondbeleid en de nota grondprijzenbrief vastgesteld.</i>
8.	<u>2023 – IT</u> Betrouwbaarheid van de digitale handtekening		Status 2024: onderhanden Binnen de organisatie is op dit moment nog geen uniform beleid om elektronisch handtekeningen te zetten. Om het risico te beperken dat onbevoegden handtekeningen gebruiken van geautoriseerde medewerkers, adviseren wij om gebruik te maken van een elektronische handtekening die voldoende logische toegangsbeveiliging kent. <i>De gemeente heeft actie ondernomen om de elektronische handtekening standalone in te zetten en mogelijk te integreren in de diverse processen en applicaties.</i>
9.	<u>2023 – Personeel</u> AVG verwerkingsregister		Status 2024: onderhanden Het verwerkingsregister is niet actueel en geeft geen overzicht van geldende overeenkomsten. Om te voldoen aan de vereisten van de AVG, adviseren wij u de volledigheid en actualiteit van het verwerkingsregister te borgen door deze te actualiseren en periodiek te verifiëren dat het register nauwkeurig is samengesteld. <i>Het team verantwoordelijk voor het AVG verwerkingsregister is uitgebreid, maar het register is nog niet geactualiseerd. De gemeente is voornemens in 2025 een plan op te stellen om het register bij te werken en actueel te houden.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

IT-Omgeving

Bevindingen interim-
controle

Aandachtspunten
jaarrekening controle

Belangrijke ontwikkelingen

Bevindingen uit voorgaande controles

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
10.	<u>2022 - Planning & Control</u> Actualiseren Misbruik & Oneigenlijk Gebruik (M&O) beleid		Status 2024: nog niet uitgevoerd De gemeente heeft geen centraal M&O beleid, maar heeft het beleid hiervoor uitgewerkt binnen de individuele stromen. We constateren dat niet alle beleidsdocumenten actueel zijn. Het risico is dat mogelijk onrechtmatig wordt gehandeld als gevolg van leemtes in het M&O beleid. We adviseren het M&O beleid te actualiseren en het fraudebewustzijn binnen de organisatie te vergroten door medewerkers periodiek te trainen op het onderkennen, voorkomen en signaleren van fraude. Daarnaast adviseren wij voor de rechtmatigheidsverantwoording een position paper uit te werken welke werkzaamheden zijn uitgevoerd om de werking van het M&O beleid vast te stellen en welke bevinding hieruit zijn gebleken. <i>De gemeente heeft de adviezen nog niet opgevolgd.</i>
11.	<u>2022 - Planning & Control</u> Frauderisicoanalyse		Status 2024: onderhanden We hebben geconstateerd dat de gemeente een frauderisicoanalyse heeft opgesteld als onderdeel van het intern controleplan. Deze kan aangescherpt worden om te voldoen aan de minimale vereisten. We adviseren hierbij bij het identificeren van frauderisico's specifiek gebruik te maken van de fraudedriehoek. Daarnaast adviseren wij de frauderisicoanalyse op te stellen zonder rekening te houden met interne beheersing en vervolgens vast te stellen welke interne beheersing het risico wegneemt. Als sluitstuk adviseren wij u om werkzaamheden uit te voeren om vast te stellen dat de interne beheersing functioneert volgens de opzet. <i>De gemeente kiest er momenteel vanwege de omvang van de gemeente voor om de verdere uitdieping van frauderisicoanalyse in regionaal verband op te pakken.</i>
12.	<u>2022 – Memoriaalboekingen</u> Toetsing van onderbouwing memoriaal		Status 2024: afgerond We hebben geconstateerd dat van de controle van memoriaalboekingen geen zichtbare vastlegging wordt gemaakt. Het risico is dat onvoldoende duidelijk is wat de diepgang van bepaalde controles is geweest met onrechtmatige boekingen ten gevolg. Wij adviseren waarborgen in het proces op te nemen (zoals het invoeren van een workflow) of controles in het proces zichtbaar te maken. <i>De gemeente kiest er voor de zichtbare controle op de memoriaalboekingen achteraf te doen via de interne controle.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

IT-Omgeving

Bevindingen interim-controle

Aandachtspunten jaarrekening controle

Belangrijke ontwikkelingen

Bevindingen uit voorgaande controles

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
13.	<u>2022 - Verhuur en pacht</u> Controle op factuur voorstellen		Status 2024: nog niet uitgevoerd De gemeente voert geen controle uit op de Connectie waarin wordt vastgesteld of alle aangeleverde factuurvoorstellen voor huur- en pachttopbrengsten ook daadwerkelijk juist en volledig door de Connectie zijn gefactureerd. Het risico is dat de omzet onvolledig wordt verantwoord. Wij adviseren periodiek een aansluiting te maken tussen de factuurvoorstellen en de daadwerkelijke facturering. <i>De gemeente kiest ervoor om de controle van huur en pacht niet op factuurniveau uit te voeren, vanwege het ontbreken van capaciteit.</i>
14.	<u>2022 – Belasting-opbrengsten</u> Onvoldoende sturingsinformatie inzake belastingopbrengsten		Status 2024: onderhanden We hebben geconstateerd dat de gemeente haar belastingen heeft uitbesteed, maar geen inzicht heeft in de belastingapplicatie en (verwerking van) opgelegde aanslagen, verminderings en kwijtscheldingen. Het risico is dat de belastingopbrengsten onvolledig of onnauwkeurig verantwoord worden. Wij adviseren u vanwege uw primaire eigen verantwoordelijkheid voor belastingopbrengsten periodiek sturingsinformatie te verzamelen over belastingopbrengsten. <i>De gemeente heeft in samenwerking met de gemeenschappelijke regeling inspanningen vertoond om inzicht te verkrijgen in de belastingopbrengsten. Dit heeft tot op heden echter niet geleid tot een volledig dashboard met standaard informatie.</i>
15.	<u>2022 – IT</u> Review gebruikers en autorisaties		Status 2024: nog niet uitgevoerd Er vindt op dit moment geen zichtbare controle plaats op gebruikers en autorisaties. Om het risico te beperken dat gebruikers acties kunnen verrichten die niet wenselijk zijn binnen hun functie, adviseren wij om periodiek een controle uit te voeren of verstrekte rechten passend zijn bij medewerkers. Hierbij adviseren wij om zichtbaar aan te sluiten en te concluderen dat rechtend passend zijn bij een functie. <i>Het adviespunt heeft de aandacht, maar kan op dit moment vanwege capaciteitsproblemen in de praktijk nog niet worden uitgevoerd.</i>
16.	<u>2022 – IT</u> IT landschap in kaart brengen		Status 2024: afgerond De gemeente heeft het IT-landschap geïnventariseerd. De inventarisatie is in presentabele vorm gegoten, zodat potentiële risico's vanuit onderlinge afhankelijkheid inzichtelijk zijn gemaakt. Wij onderschrijven deze ontwikkeling en bevelen aan dit overzicht actueel te houden.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

IT-Omgeving

Bevindingen interim-
controle

Aandachtspunten
jaarrekening controle

Belangrijke ontwikkelingen

7. Aandachtspunten jaarrekeningcontrole 2024

7. Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

De constatering uit onze interim-controle en externe ontwikkelingen hebben impact op uw activiteiten, uw jaarrekening 2024 en onze controle hiervan. Graag willen we uw aandacht hiervoor vragen om bij het opstellen van de jaarrekening 2024.

Aandachtspunt	Risico en aanbeveling
Planning jaarrekening-controle 2024	De controlewerkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening 2024 verwachten wij in de weken 18 t/m 22 uit te voeren. Met de organisatie zijn afspraken gemaakt over de termijnen van het aanleveren van stukken. Aanvullend zijn er afspraken gemaakt over de reperformance van VIC-werkzaamheden alsmede het tijdig afstemmen van complexe vraagstukken zodra deze zich voordoen. Dit laatste geldt ook voor de Spend-analyse.
Aandachtspunten opstellen jaarstukken	Gedurende het opstellen van de jaarstukken vragen wij de aandacht van de organisatie voor de volgende punten: - wij adviseren de organisatie alvorens de gevraagde controle informatie op te leveren een kwaliteitscheck uit te voeren op volledigheid alsmede navolgbaarheid van de aan te leveren informatie; - onderdeel van de kwaliteitscheck is de checklist BBV 2024 (die wij met de organisatie hebben gedeeld) voor de start van onze controle in te vullen op basis van de concept jaarrekening; - bij het opstellen van de grondexploitaties is het van belang dat geen stelposten worden opgenomen in de raming van de nog te maken kosten. Alleen kosten die volgens wet- en regelgeving zijn toegestaan mogen worden opgenomen; - het is van belang dat op basis van een 'mapping' (gebaseerd op de export van de grootboekmutaties over het gehele boekjaar) uit de financiële administratie door de VIC wordt geëvalueerd of alle financiële stromen met controlewerkzaamheden zijn afgedekt; - Op basis van de werkelijke omvang van de financiële stromen dient de VIC te evalueren of voldoende dekking is behaald op deze stromen; - de rechtmatigheidsverantwoording dient afdoende onderbouwd te zijn en dient te voldoen aan de nota rechtmatigheid 2024 zoals gepubliceerd in het najaar van 2024.
WNT format 2024	Voor de openbaarmaking van de WNT-gegevens publiceert het ministerie van BZK jaarlijks een verantwoordingsmodel WNT. Het verantwoordingsmodel voor de openbaarmaking van de WNT-gegevens over kalenderjaar 2024 is inmiddels gepubliceerd en benaderbaar via de bijgevoegde link: https://www.topinkomens.nl/voor-wnt-instellingen/documenten/richtlijnen/2024/04/25/verantwoordingsmodel-wnt-2024 <i>Wij adviseren u kennis te nemen van het geactualiseerde WNT-verantwoordingsmodel en de verantwoording in de jaarrekening 2024 hier letterlijk op te baseren.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

7. Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

Aandachtspunt	Risico en aanbeveling
Wijzigingen rechtmatigheids-verantwoording 2024	Naar aanleiding van het eerste verslagjaar 2023, waarin de rechtmatigheidsverantwoording 2023 was opgenomen, heeft de Commissie BBV vragen, ervaringen, aanbevelingen en adviezen ontvangen. Deze hebben geleid tot aanpassingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2024. De belangrijkste wijzigingen zijn: • er is een overzicht opgesteld dat als voorbeeld kan dienen op welke wijze de (begrotings)onrechtmatigheden inzichtelijk kunnen worden gemaakt en in de rechtmatigheidsverantwoording kan worden opgenomen met daarbij de vermelding van fouten en/of onduidelijkheden; • verduidelijking wanneer overschrijdingen ten aanzien van wel of niet tijdig melden als onrechtmatig worden beschouwd en wanneer welke begrotingsonrechtmatigheden als gevolg van overschrijding van lasten en/of investeringen als acceptabel (passend in het beleid) worden beschouwd (dus wel onrechtmatig, maar acceptabel); • tekstuele aanpassing in de modelverantwoording ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken; • een aangepast hoofdstuk 2 om het bestuurlijk belang van rechtmatigheid voor raadsleden te verduidelijken; • het niet meer in de rechtmatigheidsverantwoording opnemen van geconstateerd misbruik waarbij het M&O beleid is toegepast en heeft geleid tot bijvoorbeeld terugvorderingen en het opleggen van sancties. De jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn teniet gedaan. Wel dient via de paragraaf bedrijfsvoering inzicht te worden gegeven in de aard en (financiële) impact van het bij de gemeente geconstateerde misbruik. <i>Wij adviseren u kennis te nemen van de geactualiseerde kadernota rechtmatigheid en de verantwoording in de jaarrekening 2024 hier letterlijk op te baseren.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

7. Aandachtspunten jaarrekeningcontrole

Aandachtspunt	Risico en aanbeveling
Aandachtspunten rechtmatigheids-verantwoording - Begrotingscriterium	Pas in april 2024 heeft de commissie BBV nadere duiding gegeven over de interpretatie van diverse onderdelen van de rechtmatigheidsverantwoording, waaronder de evaluatie van begrotingsafwijkingen. Zoals reeds aangegeven is de kadernota rechtmatigheid 2024 in het najaar van 2024 gepubliceerd. Ten aanzien van het begrotingscriterium kunnen afwijkingen die te maken hebben met afwijkingen op de baten of overschrijdingen op de lasten als rechtmatig worden beschouwd wanneer de Raad daarover tijdig, conform afspraken in de financiële verordening, is geïnformeerd. Overschrijdingen op de lasten blijven onrechtmatig, maar kunnen wel als acceptabel worden aangemerkt. <i>Wij adviseren u om ten aanzien van het aspect tijdigheid nadere afspraken met de gemeenteraad te formaliseren en te verwerken in de herziene financiële verordening zodat afwijkingen op de baten of overschrijdingen op de lasten niet tot bevindingen in de rechtmatigheidsverantwoording zullen leiden.</i>
SiSa-verantwoording	Het nieuwe kabinet wil het aantal specifieke uitkeringen terugdringen, echter vooralsnog blijft er sprake van veel SiSa-regelingen met een toenemende complexiteit. In de nieuwe Kadernota Rechtmatigheid is expliciet voorgeschreven dat de gemeente alle 9 rechtmatigheid-/getrouwheidscriteria dient te controleren. Wij verwachten dat deze controles zichtbaar zijn vastgelegd in het door u op te leveren rechtmatigheidsdossier. <i>Wij adviseren u om tijdig met de voorbereidingen te starten, bijvoorbeeld door het monitoren van de juistheid en volledigheid van de beschikkingen in de te verantwoorden regelingen (https://teverantwoordenregelingen.rijksoverheid.nl/), verzamelen van de onderliggende gegevens, doornemen van de invulwijzer zodra deze beschikbaar is en tijdig afstemming te zoeken met uw controleteam van Flynth bij onduidelijkheden.</i>

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

Wijziging Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In de zomer van 2023 is een internetconsultatie voor de beoogde wijzigingen van het BBV doorlopen. Helaas is de formele wetswijziging nog niet afgerond, waardoor de beroepsorganisatie voor accountants (NBA) in april 2024 een audit alert heeft uitgevaardigd zodat gemeenten en accountants het ontbreken van een sluitend wettelijk kader op een consistente wijze konden behandelen in de jaarrekeningen 2023. Naar verwachting zullen de volgende wijzigingen nog door de wetgever worden geformaliseerd:

- formele opname van de Openbaarheidsparaagraaf (was al verplicht in 2022);
- formele inbedding van de rechtmatigheidsverantwoording en de vereisten daaromtrent;
- inhoudelijke eisen voor de paragraaf bedrijfsvoering mbt rechtmatigheidsverantwoording.

Wijziging Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO)

In de zomer van 2023 is een internetconsultatie voor de beoogde wijzigingen van het BADO doorlopen. Naar verwachting zullen de volgende wijzigingen, met ingang van het boekjaar 2025 worden geformaliseerd:

- verhoging maximale toegestane goedkeuringstoleranties naar 2% van de totale lasten (zonder reservemutaties) met betrekking tot de getrouwheid;
- vervallen van de afzonderlijke weging voor fouten en onzekerheden. Tot op heden kan een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening worden verstrekt als de fouten in totaal onder de 1% en de onzekerheden in totaal onder de 3% van de totale lasten van de gemeente blijven. Vanaf 2025 zal het totaal aan fouten en onzekerheden voor de getrouwheid bij elkaar worden opgeteld. Het totaal aan fouten en onzekerheden wordt vervolgens afgezet tegen de goedkeuringstolerantie van 2% van de totale lasten van de gemeente. Op basis van de geconstateerde fouten en onzekerheden bij uw organisatie in de afgelopen jaren verwachten wij dat de impact van deze wijziging voor uw gemeente beperkt is.

Zowel het BBV als het BADO zijn op 23 augustus jl. voor advisering voorgelegd aan de Raad van State. De verwachting is dat de wijzigingen met ingang van boekjaar 2025 in werking zullen treden. Voor de controle van het boekjaar 2024 zullen wij daarom, conform voorgaand jaar, een materialiteit gebaseerd op 1% van de totale lasten van uw gemeente hanteren. Wij zullen u informeren zodra de wetgever verdere stappen zet op dit gebied.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

Geactualiseerde BBV-notitie Grondbeleid

Vanwege de invoering van de Omgevingswet is een actualisatie van het grondbeleid noodzakelijk. Alle wijzigingen in de notitie die te maken hebben met de Omgevingswet treden in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle overige wijzigingen treden in werking met ingang van begrotingsjaar 2025. Toepassing met ingang van de jaarrekening 2024 is toegestaan. Voor de tussenliggende periode is de notitie uit 2019 leidend, aangevuld met het addendum uit december 2022 inzake warme gronden.

Naast aanpassingen in terminologie vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving heeft de invoering van de Omgevingswet met name gevolgen voor de verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid.

Geactualiseerde BBV-notitie Rente

In de Notitie rente 2023 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitatie. Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitatie de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitatie. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitatie vervallen en ligt het voor de hand de rente-omslag ook te gebruiken voor de rente aan de grondexploitatie. In het publiekrechtelijke kostenverhaal bij faciliterende grondexploitatie moet overeenkomstig de Omgevingswet voor de rentetoerekening wel een ander rentepercentage worden gehanteerd. Bij kostenverhaal op basis van een overeenkomst kunnen uiteraard ook afspraken worden gemaakt over het verrekenen van rente. De hoogte van het rentepercentage is dan onderdeel van de afspraken in de overeenkomst en kan afwijken van de omslagrente.

De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2025. Eerdere toepassing bij de begroting 2024 is toegestaan. Met het verschijnen van deze notitie wordt de eerdere versie (gepubliceerd in 2017) buiten werking gesteld.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten
jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

Geactualiseerde BBV-notitie Overhead

De commissie BBV heeft in de notitie Overhead 2023 de regelgeving met betrekking tot de toerekening van Overhead geactualiseerd, verduidelijkt en samengevoegd in één notitie. In de nieuwe notitie is vooral de definitie van Overhead aangepast. Deze luidt als volgt: *“het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces”*. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen. De nieuwe definitie zorgt ervoor dat duidelijker kan worden vastgesteld welke lasten direct toegerekend kunnen worden aan bepaalde taakvelden. De belangrijkste uitspraken en aanbevelingen zijn als volgt:

- stellige uitspraak: voor de berekening van de tarieven voor de lokale heffingen moet de methodiek voor toerekening van overhead worden gebruikt zoals deze is opgenomen in de financiële verordening. Deze methodiek mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead;
- aanbevelingen: de commissie adviseert om overhead niet bij de begroting vorm te geven maar door middel van de financiële verordening of door een nota overhead aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien. In deze nota neemt de gemeente keuzes op ten aanzien van: kaderstelling, methodiek en onderscheiding primaire processen en overhead.

De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2025. Met het verschijnen van deze notitie wordt de eerdere versie buiten werking gesteld.

Eigen bijdrage opvang Oekraïners

Volwassen ontheemden uit de Oekraïne met een baan of eigen inkomsten moeten op grond van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) vanaf 1 juli 2024 meebetalen aan hun opvang in een gemeente. Hierbij is sprake van een implementatieperiode van maximaal zes maanden, uiterlijk per 1 januari 2025 moeten de eigen bijdragen derhalve worden geïnd.

Het is van belang dat gemeenten zich goed voorbereiden op de wijzigingen van de RooO, onder andere door procedures in te richten om te controleren of ontheemden inkomsten hebben en de communicatie van de nieuwe regels vorm te geven.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

NIS 2

De nieuwe Europese Network and Information Security richtlijn (NIS2) richtlijn en de Critical Entities Resilience richtlijn (CER) worden binnenkort van kracht en hebben als doel om de fysieke, digitale en economische weerbaarheid te versterken tegen toenemende dreigingen. Omzetting naar Nederlandse wetgeving zal plaatsvinden middels de Cyberbeveiligingswet (Cbw). De verwachting is dat de Cyberbeveiligingswet medio 2025 in werking zal treden, waarmee de door de EU gestelde deadline voor de implementatie in de nationale wetgeving wordt overschreden.

De NIS2 introduceert strenge(re) eisen op het gebied van cyber- en informatiebeveiliging voor de organisaties die onder de nieuwe wet als essentiële of belangrijke entiteit worden aangewezen. Volgens de NIS2-regelgeving kan uw organisatie als een NIS2 essentiële entiteit / belangrijke entiteit worden aangemerkt. Het moeten voldoen aan NIS2 is niet op basis van aanwijzing, maar volgt automatisch. Het niet voldoen aan de NIS2-regelgeving kan significante boetes tot gevolg hebben in de vorm van geldboetes als ook eventuele persoonlijke aansprakelijkheid van het college.

Belangrijke nieuwe eisen zijn:

- verplichting tot uitvoeren risicobeoordeling en nemen van passende maatregelen om risico's te mitigeren;
- verplichting tot het melden van incidenten binnen 24 uur; en
- verplichting tot het registreren in een Europees register.

Privacy audit Wpg voor boa's

Op 3 september jl. heeft de NOREA een nieuwe handreiking gepubliceerd voor de Privacy audit in het kader van de Wet politiegegevens (Wpg) voor boa's. Wij adviseren u om kennis te nemen van deze handreiking zodat u goed bent voorbereid op de komende Wpg audit.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

Inhuur van externen

Op 1 mei 2006 is de Verklaring Arbeidsrelatie vervallen en vanaf dat moment is de Wet DBA van kracht geworden. Hierbij heeft de Belastingdienst in overleg modelovereenkomsten bij de inhuur van externen, direct of via bijvoorbeeld een uitzendbureau, of bemiddelingsbureau opgesteld.

Op het moment dat exact volgens deze regels wordt gewerkt, loopt de opdrachtgever geen risico, in de praktijk is dat echter over het algemeen niet zo. Een externe doet mee aan het personeelsfeest, ontvangt een kerstpakket, werkt op een laptop van de opdrachtgever, werkt er al jaren 4 dagen per week etc. De modelovereenkomsten voor vrije vervanging zijn bijvoorbeeld per 1 januari 2024 vervallen waar niet altijd op wordt gelet.

Tot en met 2024 geldt er vanuit de Belastingdienst nog het handhavingsmoratorium, maar dat vervalt per 1 januari 2025. Dit houdt in dat de Belastingdienst dan kan gaan naheffen, niet terug naar het verleden, maar wel vanaf dat moment. Op dit moment wordt er ook gecontroleerd door de Belastingdienst, zij hebben hiervoor extra personeel aangenomen en bij deze controles wordt vaak geconstateerd dat er geen sprake is van een externe, maar gewoon van een werknemer. Dit bijvoorbeeld omdat iemand via zijn eigen B.V. wordt ingehuurd tijdens ziek en piekdiensten. Voor uw organisatie is het derhalve van belang om aandacht te hebben voor het proces van de inhuur van externen en ervoor zorg te dragen dat de onderliggende overeenkomsten voldoen aan de vereisten van de Belastingdienst.

Registratieplicht CO2

Werkgevers met meer dan 100 werknemers zijn met ingang van 1 juli 2024 verplicht om alle kilometers die werknemers afleggen voor zakelijk- en woon-werkverkeer aan te leveren in een CO2-registratie bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Hierbij moet het aantal kilometers, aard van de rit, type vervoersmiddel en brandstofsoort worden geregistreerd. De cijfers over 2024 moeten uiterlijk op 1 juli 2025 bij de RVO zijn ingediend.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim- controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

8. Actuele ontwikkelingen

Duurzaamheid – ESG

In een tijdperk waarin duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan, wordt de noodzaak voor duurzaamheidsverslaggeving in de publieke sector steeds urgenter. Organisaties in de publieke sector hebben een intrinsieke verantwoordelijkheid om transparantie te bieden over hun impact op mens en milieu. Het opstellen en delen van een duurzaamheidsverslag is niet langer een optionele praktijk, maar eerder een essentiële stap naar het opbouwen van vertrouwen, het voldoen aan verwachtingen van belanghebbenden en het stimuleren van positieve verandering.

Duurzaamheidsverslaggeving is momenteel geen wettelijke vereiste voor organisaties in de publieke sector, maar het belang ervan wordt steeds groter. De samenleving hecht veel waarde aan duurzaamheid en verslaggeving hierover. Vanaf het boekjaar 2024 zullen beursgenoteerde bedrijven zich conformeren aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) als leidende richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving.

Duurzaamheidsonderwerpen worden volgens de laatste standaarden gecategoriseerd in Environmental, Social en Governance, ofwel ESG. Dit gaat dus verder dan alleen klimaat gerelateerde aspecten. In de ESRS is een nuttig kader opgenomen van thema's die relateren aan ESG. Het is echter geen allesomvattend model, aangezien er voor organisaties mogelijk relevante thema's zijn die niet zijn opgenomen, en omgekeerd. Het kader en de thema's zoals opgenomen in de ESRS kan ook de publieke sector ondersteunen bij verantwoordingsprocessen.

Voor publieke organisaties die geen onderneming voeren (zijnde een grote B.V. of N.V.) is de CSRD momenteel niet van toepassing. Het is nog niet duidelijk of andere Nederlandse rechtspersonen waaronder die in de publieke sector in de toekomst mogelijk verplicht zullen worden om een duurzaamheidsverslag op te stellen. Mogelijk kunt u wel worden benaderd door een CSRD plichtige onderneming die u vragen stelt over uw duurzaamheidsbeleid en doelstellingen.

Gezien de kerntaak van de publieke sector om duurzame meerwaarde voor de samenleving te creëren, ligt het voor de hand dat de sector bekend is met het rapporteren van toegevoegde waarde in het jaarverslag. Het toevoegen van duurzaamheidsinformatie zou dan ook een logische stap zijn. De publieke sector kan hierbij leren van (beursgenoteerde) bedrijven om op die manier meer maatschappelijke waarde te genereren.

Indien u meer informatie wenst over dit onderwerp, verzoeken wij u dit aan te vragen bij uw bekende contactpersonen bij Flynth.

Introductie

Samenvatting

Algeheel beeld interne beheersing

Bevindingen interim-controle

IT-Omgeving

Aandachtspunten jaarrekening controle

Actuele ontwikkelingen

Disclaimer en beperking in gebruik en verspreidingskring

Deze managementletter is alleen bestemd voor de directie en het bestuur van de gemeente Renkum en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij aandacht van het management behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.